

УДК 930.23:016:050:37”1917/1945”

DOI: [https://doi.org/10.18524/2304-1447.2019.1\(21\).156640](https://doi.org/10.18524/2304-1447.2019.1(21).156640)

Бондарчук Оксана Борисівна,

зав. відділу наукової організації та зберігання фонду
Державної науково-педагогічної бібліотеки України

імені В. О. Сухомлинського,

вул. М. Берлінського, 9, м. Київ, 04060, Україна

тел.: (044) 467 22 14

e-mail: fond.dnpb@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0002-0869-6191>

ПЕДАГОГІЧНА ПЕРІОДИКА 1917–1945 РР. У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ІСТОРІОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті представлено огляд періодичних видань 1917–1945 рр. з фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського», які є важливим джерелом історичних досліджень у галузі педагогіки, освіти, бібліотекознавства. Розкрито видову та тематичну спрямованість часописів, що відображає тенденції розвитку освіти, науки, культури України у складні історичні періоди. Презентовано каталог «Періодичні видання 1917–1945 рр. у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського», укладений фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Ключові слова: бібліотеки, часописи, періодика, каталоги, історико-педагогічні дослідження, джерельна база.

Постановка проблеми. Дослідження періодики в цілому та педагогічних часописів зокрема становить великий науковий інтерес для дослідників історії освіти, педагогіки і є актуальним завданням сучасної історичної науки, її системного підходу до вивчення минулого та відтворення хроніки тогочасних освітніх процесів. За визначенням Л. Пироженко: «Педагогічна преса – це літопис суспільних подій, це живі люди, які висловлювали свої думки про стан і перспективи розвитку освіти, школи, виховання, у процесі яких вони брали безпосередню участь» [12].

У пресодруках минулого відображена не лише історія вітчизняної освіти і педагогічної думки, а й уся та соціальна напруга, що супроводжувала процес формування національної самосвідомості народу, боротьбу за національне і соціальне визволення, за рідну школу. Історія української передової педагогічної думки складалася так, що саме преса, починаючи з другої половини ХІХ ст., стала однією з форм існування й розвитку громадської самосвідомості, поширення передових знань, ідей. У 20–30-х рр. ХХ ст. науковий пошук відбувався в умовах формування тоталітарного радянського режиму в межах партійно-класового підходу. Це призвело до обмеження, а згодом і до забуття національно-патріотичної періодики. Тогочасна радянська освітня політика була спрямова-

на на підпорядкування та уніфікацію національних шкіл до загальної системи єдиної трудової школи [8]. Педагогічна періодика стала невід'ємною частиною державної освіти та політико-виховної роботи серед населення.

Розгляд часописів як об'єкта джерелознавства є важливим чинником у проведенні наукових досліджень, оскільки цей інформаційний ресурс великою мірою відображає розвиток педагогічної думки, її особливості, проблематику тощо.

Періодичні видання з питань освіти можна розглядати як своєрідний індикатор наукових досліджень, оскільки вони забезпечували неперервність інформування про поточні події. Крім того, важливого значення науковий аналіз періодики набуває завдяки висвітленню в ній комплексної та оперативної інформації різноманітного характеру, що робить періодику цінною джерельною базою історико-педагогічних досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Звертаючись до попередніх розвідок з питань ролі періодичних видань, наголосимо на наукових працях Л. Березівської, яка аналізує внесок українських педагогів початку ХХ ст. у розбудову національної освіти на основі матеріалів журналу «Вільна українська школа» [1, 2]. У своїх дослідженнях науковець всебічно розкриває роль видання як джерела мікроісторії освіти в Україні, зміст якого є «образом освіти і педагогічної науки в малодосліджений період Української революції, становлення української державності» [2, с. 7].

До вивчення періодичних видань як підґрунтя історико-педагогічних досліджень звернулася також С. Бричок [3], яка акцентувала увагу на матеріалах журналу «Церковно-приходская школа» та їх значенні як джерела для дослідження початкової освіти. Серед вітчизняних наукових розвідок з питань впливу педагогічної преси на розвиток теорії, методології та практики освітньої діяльності зазначимо також дослідження Л. Вайди [4], яка аналізує відтворення процесу нагромадження педагогічних знань і розвитку педагогічної науки в публікаціях педагогічної преси.

Розгляд функцій періодичної педагогічної преси в трансформації суспільно-педагогічної свідомості та змістового наповнення публікацій знайшов відображення в працях С. Лободи [9] та Т. Філімонової [14]. Дослідниця питань з історії педагогіки С. Тарнавська зазначає, що аналіз профільних періодичних видань «актуалізує вивчення історії вітчизняної вищої школи, сприяє формуванню цілісної картини її розвитку» [13, с. 30].

Проте серед розмаїття універсальних ретроспективних показників періодичних видань в Україні дослідники відзначають суттєву неповноту обліку українських періодичних видань, зокрема галузевого спрямування.

Мета статті представити періодичні видання 1917–1945 рр. як частину інформаційного ресурсу Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського, що слугують першоджерелами історико-педагогічних досліджень.

Виклад основного матеріалу. У фонді бібліотеки зберігається близько 100 назв часописів 1917–1945 рр., що видавались на теренах України, а також у місцях компактного проживання українців на території Російської Федерації.

Зазначений проміжок часу охоплює історичні події, що пов'язані із національно-демократичним, духовно-культурним піднесенням українського народу, а також із розвитком національної освіти і педагогіки (1917–1921 рр.), розвитком ідей педоцентризму й трудової школи (1920–1930 рр.), ідеологізації комуністичного виховання (1931–1945 рр.).

Фонд періодичних видань 1917–1945 рр. умовно можна розділити за видовою ознакою, зокрема науково-педагогічні («За комуністичне виховання дошкільника», «Комуністична освіта», «Шлях освіти»), загально-педагогічні («Вільна Українська школа», «Внѣшкольное Просвѣщеніе», «Дитячий рух», «Друг детей» тощо), науково-практичні («За масову комуністичну освіту», «Народная школа», «Наша освіта», «Нова школа» та ін.), громадсько-педагогічні («Пути коммунистического просвещения», «Радянська освіта», «Радянська школа» та ін.), науково-популярні («Аматорський театр», «Знання», «Наш родной край») та дитячі видання («Більшовиченята», «Весела бригада», «Жовтень», «Піонерія» тощо).

Розглядаючи публікації журналів того часу, ми маємо змогу зробити висновок, що видання сприяли формуванню світоглядних та аксіологічних настанов серед тогочасних педагогів-практиків. Публікації часописів містять відомості про важливі проблеми освітньо-виховного процесу у школі, що були характерні для досліджуваного хронологічного періоду, та шляхи їх розв'язання. Таким чином, через статті журналів відбувалася багатоаспектна професійна комунікація педагогів, обмін досвідом між активними вчителями з творчим підходом до своєї фахової діяльності.

До 20-ї річниці з дня заснування Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського фахівцями бібліотеки готується до друку каталог **«Періодичні видання 1917–1945 рр. у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського»**.

Видання буде підготовлено в межах наукового дослідження «Відображення розвитку національної освіти і педагогічної думки у друкованих та електронних виданнях» (науковий керівник – О. В. Сухомлинська, д-р пед. наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського). У каталозі представлено 11 назв «провідних» часописів загальнодержавного значення, на сторінках яких обґрунтовуються теоретичні та методологічні засади нової освітньої політики, встановлюється тісний зв'язок з учительством на місцях, надається допомога освітянам у реалізації нових навчальних планів і програм, методичне забезпечення навчального процесу.

Визначними виданнями періоду Української революції 1917–1920 рр були часописи «Вільна Українська школа» та «Внѣшкольное Просвѣщеніе».

У своєму дослідженні Л. Березівська відзначає, що журнал «Вільна Українська школа» є «джерельною основою історико-педагогічних розвідок, присвячених розвитку освіти, діяльності педагогів та освітніх діячів» в означений період [2, с. 4]. Серед редакційного та авторського складу були відомі у той час, але заборонені у радянський період імена: С. Русова, О. Дорошкевич, О. Музиченко, Я. Чепіга, С. Черкасенко, С. Сірополко та ін. У статтях висвітлювались проблеми нової української системи освіти (С. Русова. Націоналізація школи (1917, № 1), Я. Чепіга. Соціалізація народної освіти (1917, № 2), Проект єдиної школи (1918, № 7)); методичні матеріали (П. Клименко. Навчання історії у початковій школі (1918, № 10), Ол. Левитський. Про навчання рідної мови в українській початковій школі : Розмова друга: про методи читання художніх творів (1918/19, № 2)); друкувались постанови, директиви, інструкції (Постанова Загальних зборів Українського Учителства Т-ва в Катеринославі 3.04.1918 р. про план дерусифікації середньої школи на Україні (по докладу І. М. Труби) (1918, № 10), Вировий Е., Якуша Я. В справі шкільної реформи на Україні: (до Міністерства народної Освіти од Українського Учителського т-ва в Катеринославі) (1918/19, № 1)); матеріали для самоосвіти вчителів; критика й бібліографія.

Журнал «Внѣшкольное Просвѣщеніе» (1918) присвячувався розробленню питань позашкільної освіти й виховання. У часописі висвітлювались загальні питання теорії й становлення позашкільної освіти, діяльність закладів дошкільного виховання, приватних організацій позашкільної освіти, культурно-просвітницька діяльність кооперативів. Авторами видання були А. Животко, Г. Раппопортъ, Г. Коркушко та ін.

Одним з провідних видань був журнал «Путь просвещения. Теория просвещения, методология, просветительная практика, быт» (1922–1931) – єдиний науково-методичний часопис початку ХХ ст. в СРСР. Головний редактор – Я. Ряппо. Свої дописи друкували В. Арнаутов, А. Готалов-Готліб, Фр. Ланге, Н. Мірза-Авакянц, Я. Чепіга та ін. Програма журналу охоплювала питання освіти політики й організації освіти, соціального виховання, професійної освіти, політично-освітньої роботи, педології, методології, проблем підвищення кваліфікації викладацьких кадрів, освітньої практики, педагогічної преси, шкільних підручників, зокрема журнал містив багату бібліографію та повідомлення з учительських з'їздів, наукових дискусій тощо.

«Український вісник рефлексології та експериментальної педагогіки» (1925–1931) – науково-педагогічний журнал, орган Українського науково-дослідного інституту педагогіки (УНДІП), що інформував про сучасні течії в педагогіці та психології, містив статті з педології, рефлексології, біхевіоризму; висвітлював наукові здобутки в галузі психології, педагогіки й педології за кордоном. Дописувачами журналу були І. Соколянський, О. Залужний, В. Протопопов, Я. Чепіга, Г. Костюк, Я. Мамонтов, а також науковці УНДІПу, лікарі-практики, викладачі середніх та вищих навчальних закладів України.

У 20–30-х рр. ХХ ст. відбулися значні зміни у векторі розвитку національної педагогіки та освіти. Як зазначає С. Лобода: «Педагогічна періодика того часу була невід’ємною складовою державної системи політосвіти, ідеологічною трибуною культурно-освітньої й політико-виховної роботи серед населення» [10, с. 217]. Ідеологічна спрямованість відображається у назвах часописів «За комуністичне виховання дошкільника» (1931–1941), «За масову комуністичну освіту» (1924–1933), «Комуністична освіта» (1922–1941) тощо. Проте основними завданнями журналів залишалось: втілення теорії педагогіки в освітянську практику; методичне керівництво практичною роботою, розкриття та шляхи вирішення актуальних питань дошкільного та шкільного виховання; політехнізм у закладах освіти, організація дозвілля дітей, підготовка кадрів.

У каталозі представлено повний зміст номерів видань, що сприятиме оперативному опрацюванню джерельної бази. Структура видання складається з основної частини, допоміжних покажчиків (іменний покажчик, покажчик місць видань, покажчик видавництв і друкарень). Основними вимогами, які висуваються до каталогу, є науковість, повнота, достовірність у поданні матеріалів. Бібліографічний опис періодичних видань здійснюється згідно ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». В описі наведені основні елементи, максимально подаються факультативні відомості, серед яких – розкриття змісту, авторського складу, наявність номерів у фонді бібліотеки тощо.

Висновок. Каталог «Періодичні видання 1917–1945 рр. у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського» стане ще одним виданням, що слугуватиме джерельною базою для науковців і практиків та сприятиме фаховому забезпеченню досліджень не лише з психологічних та педагогічних питань, а й з бібліотекознавства, журналістикознавства, культурології.

Отже, вважаємо, що періодичні видання можуть слугувати унікальною джерельною основою для сучасних досліджень з історії вітчизняної педагогіки та підґрунтям для становлення практичних і методологічних основ реформування та модернізації сучасної освітньої галузі в Україні.

Перспективною проблематикою для подальших досліджень є розвідки, присвячені окремим періодичним виданням з питань освіти для виявлення їх значення як джерела історико-педагогічних досліджень, з проблематики, що є актуальною на сучасному етапі розвитку національної освіти.

Список використаної літератури

1. *Березівська Л. Д.* Внесок Софії Русової у розбудову національної освіти: за матеріалами журналу «Вільна українська школа» (1917–1920) / Л. Д. Березівська // *Наук. зап. Ніжин. держ. ун-ту ім. М. Гоголя. Серія: Психол.-пед. науки.* – 2016. – № 1. – С. 286–290.
2. *Березівська Л. Д.* Колекція журналу «Вільна українська школа» (1917–1920) як джерело мікроісторії освіти України / Л. Д. Березівська // *Іст.-пед. альм.* – 2016. – Вип. 1. – С. 4–9.

3. Бричок С. Б. Журнал «Церковно-приходская школа» як історико-педагогічне джерело вивчення діяльності церковнопарафіяльних шкіл (кінець XIX – початок XX ст.) / С. Б. Бричок // Пед. дискурс. – 2013. – Вип. 15. – С. 92–97.
4. Вайда Л. О. Українська педагогічна преса як джерело відображення інноваційних педагогічних ідей (1991–2013 рр.) / Л. О. Вайда // Пед. дискурс. – 2013. – Вип. 15. – С. 102–105.
5. Зайченко І. В. Проблеми української національної школи у пресі (друга пол. XIX – поч. XX ст.) / І. В. Зайченко ; за ред. М. Д. Ярмаченка. – Львів, 2002. – 344 с.
6. Кальницький Ф. З досвіду українізації шкіл на Кубані в 1928 році / Ф. З. Кальницький // Новим шляхом. – 1929. – № 1. – С. 53–54.
7. Костенко І. Рідна мова / І. Костенко // Новим шляхом. – 1927. – № 2. – С. 41–42.
8. Лобода С. М. Інформаційні можливості періодичної преси XX століття як джерела історико-педагогічного дослідження / С. М. Лобода // Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія: Пед. науки. – Луганськ : Вид-во ЛНПУ «Альма-матер», 2007. – Вип. 21(137), ч. 2. – С. 19–26.
9. Лобода С. М. Педагогічна творчість учителя на шпальтах вітчизняної преси XX ст.: протистояння ідей / С. М. Лобода. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2010. – 504 с.
10. Лола М. Масова робота коло українізації в районах, що українізуються / М. Лола // Новим шляхом. – 1930. – [№ 4/5]. – С. 33–34.
11. Марченко В. Про українознавство в школах РСФРР / В. Марченко // Новим шляхом. – 1928. – № 4/5. – С. 39–44.
12. Пироженко Л. Педагогічна преса як джерело дослідження проблем реформування змісту загальноосвітньої школи / Л. Пироженко // Іст.-пед. альм. – Київ, 2006. – Вип. 2. – С. 16–19.
13. Тарнавська С. В. Робітничі факультети УСРР як історико-педагогічна проблема на сторінках часопису «Путь просвещения» (1922–1926 рр.) / С. В. Тарнавська // Вісн. Кн. палати. – 2016. – № 9. – С. 30–34.
14. Філімонова Т. В. Часопис «Радянська освіта» (1923–1931) в історії громадсько-педагогічного руху України / Т. В. Філімонова // Тавр. вісн. освіти. – 2015. – № 2(2). – С. 277–285.
15. Янченко Т. В. Педагогія як основа соціального виховання дітей в Україні у 20-ті роки XX ст. / Т. В. Янченко // Наук. зап. Ніжин. держ. ун-ту ім. М. Гоголя. Серія: Психол.-пед. науки. – 2014. – № 4. – С. 233–239.

References

- [1]. Berezivska L. D. Vnesok Sofiyi Rusovoyi u rozbudovu natsionalnoyi osviti: za materialami zhurnalu «Vilna ukrayinska shkola» (1917–1920) [The participation of Sofia Rusova in development of the national education: according to materials of the journal «Free Ukrainian school» (1917–1920)]. *Naukovi zapiski Nizhynskogo derzhavnogo universitetu im. Mikoli Gogolya. Seriya: Psihologo-pedagogichni nauki [Research Notes Nizhyn Mykola Gogol State University. Series: Psychology and Pedagogy Research]*. 2016, no 1, pp. 286–290.
- [2]. Berezivska L. D. Kolektsiya zhurnalu «Vilna ukrayinska shkola» (1917–1920) yak dzherelo mikroistoriyi osviti Ukrayini [Collection of the journal «Free Ukrainian school» (1917–1920) as a source of microhistory of the education in Ukraine]. *Istoriko-pedagogichniy almanah [Historical and Pedagogical Almanac]*. 2016, vol. 1, pp. 4–9.
- [3]. Brichok S. B. Zhurnal «Tserkovno-prihodskaya shkola» yak istoriko-pedagogichne dzherelo vivchennya diyalnosti tserkovnoparafiialnih shkil (kinets XIX – pochatok XX st.) [Magazine «Parochial School» as a Historical and Pedagogical Source for the Study of Pedagogical Parish Schools (end of the 19th century – beginning of the 20th century)]. *Pedagogichniy diskurs [Pedagogical Discourse]*. 2013, vol. 15, pp. 92–97.
- [4]. Vayda L. O. Ukrayinska pedagogichna presa yak dzherelo vidobrazhennya innovatsiynih pedagogichnih idey (1991–2013 rr.) [Ukrainian Pedagogical Press as a Source of Representation of Innovative Pedagogical Ideas (1991–2013)]. *Pedagogichniy diskurs [Pedagogical Discourse]*. 2013, vol. 15, pp. 102–105.
- [5]. Zaychenko I. V. *Problemi ukrayinskoyi natsionalnoyi shkoli u presi (druga pol. XIX – poch. XX st.) [Problems of the Ukrainian national school in the press (end of the 19th century – beginning of the 20th century)]*. Lviv, 2002, 344 p.
- [6]. Kalnitskiy F. Z dosvidu ukrayinizatsiyi shkil na Kubani v 1928 rotsi [According to the experience of Ukrainian school at Kuban in the 1928]. *Novim shlyahom [New way]*. 1929, no 1, pp. 53–54.
- [7]. Kostenko I. Ridna mova [Native language]. *Novim shlyahom [New way]*. 1927, no 2, pp. 41–42.
- [8]. Loboda S. M. Informatsiyini mozhlivosti periodichnoyi presi XX stolittya yak dzherela istoriko-pedagogichnogo doslidzhennya [Information capabilities of periodicals of 20th century as sources of the historical and pedagogical researches]. *Visnik Luganskogo natsionalnogo pedagogichnogo universitetu imeni*

- Tarasa Shevchenka. Seriya: Pedagogichni nauki [Herald of Lugansk National Pedagogical University named by Taras Shevchenko: Pedagogical science]*. Lugansk, 2007, vol. 21 (137), part. 2, pp. 19–26.
- [9]. Loboda S. M. *Pedagogichna tvorchist uchitelya na shpaltah vitchiznyanoyi presi XX stolittya: protistoyannya idey [Educational creativity of teacher in the front-page story of the national press in 20th century]*. Lugansk, 2010, 504 p.
- [10]. Lola M. *Masova robota kolo ukrajinizatsiyi v rayonah, scho ukrajinizuyutsya [Wide-scale work around Ukrainization in the regions, which are ukrainized]*. *Novim shlyahom [New way]*. 1930, no 4/5, pp. 33–34.
- [11]. Marchenko V. *Pro ukrajinoznavstvo v shkolah RSFR [About Ukrainian Studies at schools in RSFSR]*. *Novim shlyahom [New way]*. 1928, no 4/5, pp. 39–44.
- [12]. Pirozhenko L. *Pedagogichna presa yak dzhereło doslidzhennya problem reformuvannya zmistu zagalnoosvitnoyi shkoli [Pedagogical press as a source of a research of problems in reformation of content of general education school]*. *Istoriko-pedagogichniy almanah [Historical and Pedagogical Almanac]*. 2006, vol. 2, pp. 16–19.
- [13]. Tarnavska S. V. *Robitnichi fakulteti USRR yak istoriko-pedagogichna problema na storinkah chasopisu «Put prosvescheniya» (1922–1926 rr.) [The labouring departments in Ukrainian SSR as a historical and pedagogical]*. *Visnik Knizhkovoyi palaty [Bulletin of the Book Chamber]*. 2016, no 9, pp. 30–34.
- [14]. Filimonova T. V. *Chasopis «Radyanska osvita» (1923–1931) v istoriyi gromadsko-pedagogichnogo ruhu Ukraini [Journal «Radyanska osvita/Soviet education» (1923–1931) in the history of socio-pedagogical movement in Ukraine]*. *Tavriyskiy visnik osviti [Tavria educational herald]*. 2015, no 2(2), pp. 277–285.
- [15]. Yanchenko T. V. *Pedologiya yak osnova sotsialnogo vihovannya ditey v ukraini u 20-ti roki XX st. [Pedology as a foundation on social education of children in Ukraine in 1920s]*. *Naukovi zapiski Nizhinskogo derzhavnogo universitetu imeni Mikoli Gogolya. Seriya: Psihologo-pedagogichni nauki [Research Notes Nizhyn Mykola Gogol State University. Series: Psychology and Pedagogy Research]*. 2014, no 4, pp. 233–239.

Надійшла 14.03.2019 р.

Бондарчук О. Б.,

зав. отдела научной организации и сохранности фонда
Государственной научно-педагогической библиотеки Украины
имени В. А. Сухомлинского,
ул. М. Берлинского, 9, г. Киев, 04060, Украина
тел.: (044) 467 22 14
e-mail: fond.dnpb@ukr.net
<http://orcid.org/0000-0002-0869-6191>

**ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПЕРИОДИКА 1917–1945 ГГ.
В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННЫХ ИСТОРИОГРАФИЧЕСКИХ
ИССЛЕДОВАНИЙ**

В статье представлено обзор периодических изданий 1917–1945 гг. с фонда ГНПБ им. В. А. Сухомлинского, которые являются важным источником исторических исследований в области педагогики, образования, библиотековедения. Раскрыто видовую и тематическую направленность журналов, что отображает тенденции развития образования, науки, культуры Украины в сложные исторические периоды. Презентован каталог «Периодические издания 1917–1945 гг. в фонде Государственной научно-педагогической библиотеки Украины им. В. А. Сухомлинского»

Ключевые слова: библиотеки, журналы, периодика, каталоги, историко-педагогические исследования, источники.

Bondarchuk O. B.,

head Department of scientific organization and storage of the fund
of V. O. Sukhomlinsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine,
9 M. Berlinsky St., Kyiv, 04060, Ukraine
tel.: (044) 467 22 14
e-mail: fond.dnpb@ukr.net
<http://orcid.org/0000-0002-0869-6191>

**PEDAGOGICAL PERIODICALS OF 1917–1945 IN THE
CONTEXT OF MODERN HISTORIOGRAPHICAL STUDIES**

Summary

Investigation of journals as an object of source search is an important factor in realization of the scientific research, while this information resource largely reflects the development of pedagogical thought, its features, problems, etc.

Educational periodicals can be seen as a foundational indicator of scientific research, while they ensure continuity of information about current events. In addition, the scientific analysis of periodicals becomes important due to the highlighting of its complex and operative information of a diverse nature, making the periodicals a valuable source of historical and pedagogical research. The purpose of the article is to present periodicals of 1917–1945 as part of the information resource of the V. O. Sukhomlynskyi state scientific and pedagogical library of Ukraine, serving as the primary sources of historical and pedagogical research.

By the 20th anniversary of the founding of the V. O. Sukhomlynskyi state scientific and pedagogical library of Ukraine, specialists of the library are preparing to publish the catalog «Periodicals of 1917–1945 in the fund of the V. O. Sukhomlynskyi state scientific and pedagogical library of Ukraine». The catalog contains 11 titles of «leading» nationwide journals, which pages substantiate the theoretical and methodological foundations of the new educational policy, establishes a close relationship with local teaching and provides assistance to educators in implementing new curricula and programs, and the methodological provision of the educational process.

The article presents an overview of the publications in the magazines of that time, which contributed to the formation of ideological and axiological guidance among contemporary pedagogical practitioners. The publications of the periodicals contain information on important problems of the educational process in the school, which were characteristic of the chronological period under investigation, and the ways of their solution. Thus, there was a multifaceted professional communication of teachers through journals' articles, an exchange of experience between active teachers with a creative approach to their professional activities.

Keywords: libraries, periodicals, catalogs, historical and pedagogical research, source base.